

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ersättningar på grund av lokala särförhållanden samt andra förmåner till tjänstemän inom utrikesrepresentationen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag om ersättningar på grund av lokala särförhållanden samt andra förmåner till tjänstemän inom utrikesrepresentationen skall stiftas. Avsikten är att lagen skall ersätta den gällande lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88).

Uppgiften att besluta om de ersättningar som avses i lagen och som betalas till tjänste-

män inom utrikesrepresentationen överförs från statsrådet till utrikesministeriet. Om de allmänna grunderna för ersättningarna skall dock stadgas genom förordning.

I lagen föreslås ett stadgande om återkrav av ersättningar som betalats utan fog och om sökande av ändring.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 augusti 1993.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

1.1. Mål

Statsrådet bestämmer med stöd av den gällande lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88), nedan lönelagen, grunderna för det ortstillägg utrikesministeriet betalar. Likaså bestämmer statsrådet i vilken mån en tjänsteman får ortstillägg om maken arbetar på samma stationeringsort. Med stöd av förordningen om avlöning, ortstillägg och särskilda ersättningar till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (696/88) fastställer statsrådet även beloppen av utrustningsersättningen och ersättningen för installeringskostnader.

I enlighet med de allmänna verksamhetslinjerna för utvecklandet av förvaltningen vore det ändamålsenligt att rätten att avgöra frågor som gäller ortstillägg och särskilda ersättningar

inom utrikesrepresentationen överförs från statsrådet till utrikesministeriet. Detta motsvarar även det projekt som pågår i syfte att utveckla statsrådets verksamhet och där avsikten är att statsrådets allmänna sammanträde rationaliseras, genom gallring bland de ärenden som behandlas på det allmänna sammanträdet så att avgöranderätten delegeras nedåt inom förvaltningen.

Genom att de stadganden som gäller ersättningar inom utrikesrepresentationen görs klarare och revideras så att de bättre motsvarar nuläget kan rationaliseringen och förenklingen av det administrativa arbetet inom utrikesförvaltningen fortgå.

Utrikesrepresentationens ersättningssystem bör också täcka de merkostnader som tjänstemannen åsamkas av upprepade byten av bostads- och tjänstgöringsort. Ersättningssystemet bör göra det möjligt för familjen att bo tillsammans under de olika skedena av tjänstemannens karriärplan.

1.2. Medel

Det huvudsakliga sättet att rationalisera och förenkla det administrativa arbetet är att ändra stadgandena tekniskt och göra dem klarare och exaktare både för dem som arbetar inom utrikesförvaltningen och för dem som står utanför förvaltningen och att därvid beakta den hävdvunna tolkningen av stadgandena. Samtidigt ses författningsnivån över och flera stadganden överförs till författningar eller föreskrifter på lägre nivå.

Stadgandena föreslås bli utökade med bestämmelser om sökande av ändring samt återkrav av ersättningar som betalats utan fog.

I förordningen som ges och i utrikesministeriets beslut som utfärdas med stöd av lagen föreslås vissa materiella ändringar i ersättnings-systemet. Dessa ändringar görs på grund av de ändrade förhållandena samt även för att underlätta tillämpningen och tolkningen av stadgandena. De gäller närmast begreppet tjänstemans barn, systemet för ersättning för ogynnsamma förhållanden, systemet för ersättning för barnens utbildningskostnader, fastställandet av utrustningsersättning, systemet för ersättning av vissa resekostnader samt fastställandet av tillägg för barn och make i vissa fall.

På grund av de talrika punkter som skall revideras föreslås att en helt ny lag ges. Samtidigt ändras lagens namn så att det bättre motsvarar sakinnehållet.

I enlighet med det ovanstående föreslås det att lönelagen samt den förordning om avlöning, ortstillägg och särskilda ersättningar till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (696/88) och den förordning om ersättningar till tjänstemän inom utrikesrepresentationen för kostnader för flyttning och för semesterresa till hemlandet samt för vissa andra resekostnader (415/89) som givits med stöd av lagen skall upphävas. I stället för dessa föreslås en lag om ersättningar på grund av lokala särförhållanden samt andra förmåner till tjänstemän inom utrikesrepresentationen. Närmare stadganden skall utfärdas genom förordning.

I samma sammanhang upphävs statsrådets beslut om tjänstemän inom utrikesrepresentationen tillkommande ortstillägg, utrustningsersättning och ersättning för installeringskostnader (697/88).

Genom den förordning som utfärdas med stöd av lagen meddelar utrikesministeriet närmare föreskrifter om ersättningarna.

2. Nuläge och beredningen av propositionen

2.1. Nuläge

Tjänstemännen inom utrikesrepresentationen började omfattas av statens allmänna tjänstekollektivavtalsystem 1976. Statens allmänna tjänstekollektivavtal liksom avtalet om ålders-tillägg för statstjänstemän tillämpas på tjänstemän inom utrikesrepresentationen. De får dock inte dyrortstillägg.

Enligt 2§ 3 mom. 1 punkten lagen om statens tjänstekollektivavtal får avtal inte ingås om tillägg och ersättningar som skall betalas till tjänstemän inom utrikesrepresentationen på grund av speciella lokala förhållanden.

Om de tillägg och ersättningar som utöver den fasta avlöningen skall betalas till tjänstemän inom utrikesförvaltningen på grund av speciella lokala förhållanden stadgades första gången år 1926 i lagen om vid utrikesrepresentationen anställda innehavares av tjänst och fast befattning avlöning (350/26). Ersättnings-systemet ändrades grundligt genom lagen om innehavare av tjänst eller befattning inom utrikesrepresentationen tillkommande avlöning (317/76). Det ersättningssystem som då skapades har i huvudsak visat sig ändamålsenligt. I det har under de gångna åren företagits närmast endast sådana ändringar som gäller ersättningar för merkostnader som föranleds av tjänstemännens åtföljande familjemedlemmar.

I synnerhet under de senaste åren har det i och med internationaliseringen ställts allt större krav på utrikesförvaltningen. Antalet ärenden som behandlas och deras omfattning har ökat utan att personalresurserna utökats i någon nämnvärd mån. Levnadsförhållandena på allt flera stationeringsorter har väsentligt försämrats jämfört med förhållandena i Finland. I det dagliga livet och arbetet är utrikesrepresentationens tjänstemän och deras familjer utsatta för allt större risker för hälsan och säkerheten.

Verksamheten inom utrikesförvaltningen baserar sig på tjänstemännens flyttningsskyldighet. En tjänsteman måste under sin karriär upprepade gånger byta bonings- och tjänstgöringsort. Nuförtiden då familjens ekonomi allt oftare bygger på båda makarnas inkomster medför det ofta ekonomiska uppoffringar för tjänstemannen om familjen flyttar med.

2.2. Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid utrikesministeriet.

Ersättningsnämnden för utrikesrepresentationen har behandlat ärendet vid sitt möte den 28 oktober 1992 och förordat förslaget.

Jämställdhetsombudsmannens byrå har på utrikesministeriets begäran gett utlåtande om lagförslaget samt om förslagen till förordning och utrikesministeriets beslut som skall ges med stöd av lagen.

Lagförslaget har behandlats i utrikesministeriets samarbetsdirektion på det sätt som samarbetsavtalet för utrikesförvaltningen förutsätter. Samförstånd har uppnåtts.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

I enlighet med de allmänna verksamhetslinjerna för utvecklandet av förvaltningen förenklas och underlättas det administrativa arbetet. Överförandet av befogenhet från statsrådet till utrikesministeriet minskar antalet ärenden som behandlas vid statsrådets allmänna sammanträde.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen föranleder inga merkostnader för statsekonomin. De reformer som ingår i den förordning och det beslut av utrikesministeriet som skall ges med stöd av lagen genomförs så att statens totala utgifter inte ökar.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

Lagen tillämpas på de tjänstemän inom utrikesförvaltningen som arbetar inom utrikesrepresentationen, som utgörs av de under utrikesministeriet lydande beskickningarna.

I lagen stadgas om de ersättningar på grund av lokala särförhållanden och förmåner som betalas till tjänstemän inom utrikesrepresentationen.

1 §. Enligt 2 § 3 mom. 1 punkten lagen om statens tjänstekollektivavtal får avtal inte ingås om tillägg och ersättningar som skall betalas till tjänstemän inom utrikesrepresentationen på grund av speciella lokala förhållanden. Det bestäms att lagens tillämpningsområde skall gälla nämnda frågor.

Den föreslagna lagen gäller de tjänstemän inom utrikesförvaltningen vilkas tjänstgöringsort är något av utrikesrepresentationens verksamhetsställen eller vilka har förordnats att sköta någon uppgift inom utrikesrepresentationen.

2 §. I paragrafen ges befogenhet att i enlighet med de allmänna grunder som stadgas i förordning, genom utrikesministeriets beslut närmare bestämma om de ersättningar på grund av lokala särförhållanden samt andra förmåner

inom utrikesrepresentationen som avses i denna lag.

I ersättningar för särskilda kostnader som föranleds av arbete utomlands kan betalas ortstillägg, ersättning för ogynnsamma förhållanden, utrustningsersättning och installeringsersättning, bostadersersättning, ersättning för barnens utbildningskostnader, representationsersättning samt ersättning för rese- och flyttningkostnader. Chefen för en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som förestås av en utsänd generalkonsul får dessutom fri bostad med stöd av 3 §.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ges genom förordning befogenhet åt utrikesministeriet att inom ramen för budgeten betala ersättning till tjänstemännen även för andra betydande särskilda kostnader som ansluter sig till skötseln av tjänsten eller föranleds av förhållandena inom utrikesrepresentationen.

3 §. Paragrafen har i sak samma innehåll som nuvarande 3 § 2 mom. i lönelagen. Terminologin har reviderats så att den motsvarar förordningen om utrikesförvaltningen (485/90).

4 och 8 §§. I 4 § föreslås befogenhet att genom förordning stadga om ersättning för skador som utomlands har drabbat egendom som tillhör en tjänsteman inom utrikesrepre-

sensationen och hans familjemedlemmar. Förslaget motsvarar gällande stadganden. I 8 § föreslås att förordningen om ersättningar till tjänstemän inom utrikesrepresentationen för skador på egendom (416/89), som getts med stöd av lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen, förblir i kraft.

5 §. Förfarandet vid återkrav av ersättningar enligt denna lag samt förskott på dem, vilka betalats utan fog, skall överensstämja med vad som stadgas i statstjänstemannalagen (755/86). Enligt 31 § statstjänstemannalagen dras den summa som återkrävs av tjänstemannen av från tjänstemannens lön i samband med följande löneutbetalning eller löneutbetalningar. De ersättningar som avses i denna lag samt förskott på dem kan även återkrävas så att de dras av från ersättningar som skall betalas senare.

6 §. En tjänsteman kan yrka på rättelse i beslut som fattats med stöd av denna lag och som han anser vara felaktiga. Angående rättelseyrkande gäller vad som stadgas i statstjänstemannalagen.

Ett rättelseyrkande som gäller ett beslut som fattats av utrikesministeriet riktas till de tjänstemän som anges i förordningen om utrikesförvaltningen. Ett rättelseyrkande som gäller ett beslut som fattats av en beskickning riktas till tjänstemannen dock till chefen för beskickningen.

I ett sådant beslut på ett rättelseyrkande som en beskickning fattat med stöd av denna lag får ändring dock sökas hos utrikesministeriet både på ändamålsenlighetsgrunder och på rättsliga grunder. Ministeriets beslut kan sedan, såsom

ministeriebeslut i allmänhet, överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen på rättsliga grunder.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

En förordning skall ges med stöd av lagen. Förordningen skall innehålla stadganden åtminstone om ortstillägg, ersättning för ogynnsamma förhållanden, bostadsersättning, utbildningsersättning, representationsersättning, utrustningsersättning, installeringsersättning, ersättning för flyttnings- och vissa andra resekostnader samt om ersättningsnämnd för utrikesrepresentationen.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 1993. Lagen tillämpas på utlandsersättningar som skall betalas för tiden efter att lagen har trätt i kraft. På ärenden som är under behandling i utrikesministeriet när lagen träder i kraft tillämpas de stadganden som gäller vid ikraftträdandet.

De beslut som utrikesministeriet utfärdat med stöd av lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen förblir, till de delar de inte strider mot denna lag, i kraft till dess utrikesministeriet upphäver dem.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ersättningar på grund av lokala särförhållanden samt andra förmåner till tjänstemän inom utrikesrepresentationen

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Till de tjänstemän inom utrikesförvaltningen som har förordnats till utrikesrepresentationen betalas ersättningar på grund av lokala särförhållanden samt ges andra förmåner enligt denna lag.

Om villkoren för anställningsförhållandet

gäller i övrigt vad som stadgas särskilt, bestäms eller avtalas med stöd av lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/70).

2 §

Om de ersättningar som avses i denna lag bestäms genom utrikesministeriets beslut i en-

lighet med de allmänna grunder som stadgas genom förordning.

3 §

Chefen för en diplomatisk beskickning eller för ett konsulat som förestås av en utsänd generalkonsul har rätt till fri bostad.

4 §

Om ersättning för skador som utomlands har drabbat egendom som tillhör en tjänsteman som förordnats till utrikesrepresentationen och hans familjemedlemmar stadgas särskilt genom förordning.

5 §

Utöver vad som i statstjänstemannalagen (755/86) stadgas om återkrav av avlöning eller annan ekonomisk förmån av tjänsteförhållandet som utbetalts utan fog får ersättningar enligt denna lag som utbetalts utan fog samt förskott på dem återkrävas även så att de dras av från ersättningar som utbetalas senare.

6 §

I beslut som gäller ersättningar och förmåner enligt denna lag får rättelse yrkas på det sätt som stadgas i statstjänstemannalagen.

I beslut på rättelseyrkande får ändring sökas på det sätt som stadgas i lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (154/50). Ändring i en beskicknings beslut söks dock genom besvär hos utrikesministeriet.

7 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

8 §

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1993. Lagen tillämpas på ersättningar som betalas för tiden efter ikraftträdandet.

Genom denna lag upphävs lagen den 22 april 1988 om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88).

Förordningen den 12 maj 1989 om ersättningar till tjänstemän inom utrikesrepresentationen för skador på egendom (416/89), som getts med stöd av den upphävda lagen, förblir dock i kraft. Även utrikesministeriets beslut som har utfärdats med stöd av denna lag förblir till den del de inte strider mot denna lag i kraft tills ministeriet upphäver dem.

Helsingfors den 23 april 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Tf. utrikesminister
Statsminister *Esko Aho*

